

“Ayakkabılar başa takılır mı? Hayır, takılmaz! Şapka başa, ayakkabı ayağa takılır. İşte sizler ayakkabısınız ve bizler ise şapkalarız. Sizler hep ayaklarda kalacakken bizler hep başa takılacağız.”

Bu sözler, küresel ısınmayı önlemek amacıyla gerçekleştirilen CW7 isimli bir deneyin olumsuzlukla sonuçlanması üzerine, dünyanın buzul çağına dönmesini konu edinen Snowpiercer isimli filmde. Snowpiercer, dondurucu soğuk ve metrelerce kar altında ilerleyen bir trenin ismi. Wilford isimli bir şirket geliştirdiği bu trenle, içindekileri dış dünyanın dondurucu soğuşundan koruyabiliyor; ancak trenin hiç durmaması, sonsuz bir biçimde ilerlemesi gerekiyor.

Buraya kadar alışılmış bir bilim kurgu ya da fantastik bir öykü beklenirken, filmin Güney Kore’li yönetmeni Joon-ho Bon’un Le Transperceneige adlı Fransız çizgi romanından uyarladığı bu filmde, bir çok metafor kullanılmış. Sadece kıyamet sonrasının değil; günümüz dünyasının da atmosferini taşıması, filmin etkisini oldukça kuvvetlendirmiş.

Trendekiler sınıfsal konumlarına göre yerleştirilmiş. En arka vagona en alttakiler, ezilenler var. Ezilenler arasında yer alan Curtis, durumu değiştirmeyi düşünmekte; bunun için de en öndeki lokomotif, trenin yönetildiği yere ulaşmayı hedeflemektedir; **“Geçmişteki devrimler, lokomotifi ele geçiremediğimiz için başarısız oldu. Bu sefer lokomotifi ele geçireceğiz.”**

Oysa bu hiç de kolay değildir. Wilford’un silahlı elemanları böylesi bir kalkışmaya, doğal olarak(!) izin vermemelerinin yanı sıra, kendilerine trendeki nüfusun belli bir oranda tutulması gerektiği emredildiğinde, bu oranı sağlamak üzere silahlarını ateşleyerek insan sayısını azaltmaktan çekinmiyorlardır. Ezilenlerin küçük yaştaki çocuklarının yine bu silahlı elemanlarca kaçırılarak götürülmelerinin, filmin en vurucu sahnelerinden biri olduğunu, “kıyamet” ya da “felaket” sonrası bu trenin nasıl çalıştığı ile ilgili de merakının giderildiği müthiş sonla anlıyoruz.

Aslında yalnızca son sahnede değil, film boyunca günümüze ait metaforlar ya da birebir aktarmalar, “felaket”in aslında şimdiki dünyada yaşanmakta olduğunu gözler önüne seriyor.

Ön taraftakiler, herhangi bir kısıtlama olmadan ziyafet sofraları kurarken; en arka vagondakiler, “kaynak sıkıntısı” olduğu söylenerek kendilerine dağıtılan protein çubukları ile “besleniyorlar”. Vagonlardan biri okul olarak “hizmet veriyor”; ama çocuklar ön vagonlarda kalanların çocuklarından oluşunca, öğrendiklerinin “dip vagondakiler tembel ve kendi boklarını yiyorlar” olması hiç de şaşırtıcı değil.

İşte Curtis, “sürekli baskı gören, berbat koşullarda yaşayan ve aşağılanan” bir vagona çıkıp, tüm bu olumsuzlukları değiştirme hayalleri kuruyor; fırsatını bulunca da yola koyuluyor. Başlarda her şeyin sistemin bir kabahati olduğuna, lokomotifin ulaşırsa tüm bunları çözeceğine inanıyor.

Curtis’in önündeki tek engel Wilford da değil. Curtis’in çok güvendiği, hatta bilge gibi gördüğü Gilliam da, onun lokomotifin varmasını engellemeye çalışıyor. Ona herkesten daha ileriye ulaştığını, artık durması gerektiğini söylüyor.

İlerledikçe, hem vagonlar arası sınıfsal farklar daha da belirgin resmediliyor, hem de vagonlara hapsedilme durumu.

Sonunda, iki kapıdan birini seçmesi gerekecektir Curtis’in. İlki, bu trenden dışarıya; karlar altındaki dünyaya açılan kapıdır. Bunu seçmesi halinde, bu sistemin dışına atılmış olacaktır kendini. Diğer, lokomotifin açılan bir kapıdır.

Curtis, lokomotifin giden kapıyı seçer; trenin merkezine varmak ister. Burada Wilford’un Curtis’e önerisi, kendisi yerine lokomotifin başına geçmesi olacaktır.

Bu öylesine “mükemmel” tasarlanmış bir trendir ki... En küçük ayrıntısına dek düşünülmüştür. Ama “en küçük” parçasında eksik olan! İşte Wilford bu eksikliği lokomotifin altına yerleştirdiği çocuklarla gidermiştir bugüne dek.

Şimdi Curtis’in, trendeki konumunu seçmekte zorlandığı bir an gelmiştir. Kendi varlığını trende sürdürmesi başkalarının ölümüne bağlı olacak, bu hep böyle gidecektir. Wilford’un seçim diye sunduğu şey, aslında yaşamın yok edilmesinden başka bir şey değildir.

Zaten Wilford bugüne dek, trendeki ekosistemi korumak adına, nüfus artışını dengelemek için isyanları teşvik etmiş, Gilliam'la bir olup Curtis'in ayaklanmasına da bu anlamda yardımcı olmuştur.

Curtis'in kararı, treni ele geçirmek değil; treni ortadan kaldırmak olacaktır. İşte bu, Wilford'la Gilliam'ın akıllarına getirmediği bir seçimdir.

Bu seçim, bir çocuğu yaşam boyu köle yapmak değil; birlikte, dondurucu soğukta da olsa, yeni bir başlangıç yapmayı hayal etmek ve bunu gerçekleştirmek için dışarıya açılan kapıyı patlatmaktır.

Yönetmen Joon-ho Bon filmi burada bitirmek yerine; bir yanda trenden kurtulan iki küçük çocuğu, diğer yanda da dünyada gerçekten de soyları tükenmekte olan bir kutup ayısını göstererek bir gönderme yapmayı seçmiş. Bu göndermedeki anlam biraz da izleyenin yorumuna kalmış. İzleyin, bakalım sizin yorumunuz ne olacak?

Anarşist Kütüphane

Gürşat Özdamar
Bir Distopya Filmi: Snowpiercer
29.07.2014

25.03.2020 tarihinde
<https://meydan.org/2014/07/29/bir-distopya-filmi-snowpiercer-gursat-ozdamar/> 'den alındı.

tr.anarchistlibraries.net